

**Indsatsplan for bekæmpelse
af kæmpebjørneklo i Lemvig Kommune
2023-2028**

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Generelt om kæmpebjørneklo	4
Formål	4
Indsatsområde	4
Lovgivning omkring bekæmpelse af kæmpebjørneklo	5
Tidsfrister for bekæmpelse	5
Tilsyn med og påbud om bekæmpelse af kæmpebjørneklo	5
Metoder til bekæmpelse	6
Rdstikning / opgravning	6
Slåning	6
Skærmafkapning	7
Afgræsning	7
Afdækning	8
Jordbehandling	8
Kemisk bekæmpelse	8
Indsigelser og klagevejledning	9

Indledning

Kæmpebjørneklo er kendt for sine flotte blomsterskærme, og er da også blevet anvendt som prydblade i mange haver og parker, efter at den i 1800-tallet blev indført i landet fra Kaukasus. Dog er spredningen af kæmpebjørneklo inden for de sidste årtier blevet så voldsom, at planten for alvor har etableret sig og blevet en trussel i den danske natur. Plantens spredning til naturområder og åbne arealer er blevet et stigende problem, idet den er så aggressiv, at den fortrænger den oprindelige vegetation og dermed levesteder for mange insekter og dyr.

Dertil kommer, at plantens saft er giftig og kan give et voldsomt udslæt på mennesker, der kommer i kontakt med planten, og udbredelse af kæmpebjørneklo i rekreative områder medfører, at disse områder bliver utilgængelige for mennesker.

Kæmpebjørneklo findes stort set på alle naturtyper. Især ses den langs vandløb og veje, ved søer og moser samt på skrænter og gamle pladser for haveaffald. Den naturlige spredning er særlig effektiv langs vandløb, hvor frø kan transporteres flere kilometer med strømmen. Invasion af bjørneklo langs vandløb kan endvidere resultere i, at brinkerne bliver mere udsat for erosion i vinterhalvåret, da bjørneklo visner ned efter blomstring, og den oprindelige vegetation er udkonkurreret og jorden står bar.

Kæmpebjørneklo har i mange år været bekæmpet på de fleste offentlige arealer i Lemvig Kommune, dog uden at planten helt er udryddet, og der er stadig problemer med udbredelsen af planten fordi ikke alle planter bekæmpes, inden de når at sprede frø. Da hver plante sætter mange tusinde frø - der kan overleve op til 10 år i jorden - har den hurtigt bredt sig fra disse områder til omkringliggende arealer og langs vandløb.

Det er derfor nødvendigt at igangsætte en koordineret og kontinuerlig bekæmpelse af kæmpebjørneklo eller i det mindste forsøge at kontrollere udbredelsen. Hvis vi ikke får plantens spredning under kontrol, vil mange af kommunens naturområder miste deres værdi for de som bor og færdes i områderne.

En vedtaget offentliggjort indsatsplan forpligter både offentlige og private grundejere til at bekæmpe bjørneklo på dens voksesteder og hvis alle har en målrettet indsats, kan det forhåbentligt lykkes at få kontrol over planten.

Læs også om kæmpebjørneklo på Miljøstyrelsens hjemmeside

Generelt om kæmpebjørneklo

Planten kan blive 3-4 meter høj og er blandt de største urter i Europa og op gennem 1900-tallet har den koloniseret store områder og efterhånden fortrængt den oprindelige vegetation mange steder.

Planten indeholder en giftig plantesaft, som kan være sundhedsskadelig for mennesker at komme i berøring med.

Figur 1: Bjørneklo i blomst

Figur 2: Fremspiring af kæmpebjørneklo

Bjørnekloplanten spirer frem allerede i marts eller april måned og kan leve i flere år, inden den dør efter første frøspredning. En stor plante kan sætte ca. 50.000 frø, som kan overleve i op til 10 år, og hvis der ikke sættes ind i tide, kan bestanden hurtigt vokse sig stor.

Da planten ofte vokser langs vandløb, flyder frøene i stort antal over lange afstande til nye lokaliteter. Frøene er meget lette og spredes desuden let med vinden. Mange af menneskets aktiviteter fremmer endvidere spredningen af bjørneklo – bl.a. ved jordflytninger og med haveaffald, der smides udenfor havearealet.

Alt i alt kan det konstateres, at kæmpebjørneklo har en særdeles god tilpasningsevne i den danske natur. Det er derfor vigtigt, at man på lokal plan gør en fælles aktiv indsats for at standse plantens udbredelse, så den ikke forårsager en tilbagegang af artsdiversiteten og skaber ændringer i de lokale økosystemer.

Formål

Formålet med indsatsplanen er at begrænse spredningen af kæmpebjørneklo i Lemvig Kommune og helst helt udrydde den. Planen skal vejlede især private lodsejere i bekæmpelsesmetoder, og hvad de skal være opmærksomme på.

Indsatsområde

Denne indsatsplan gælder for hele Lemvig Kommune - både offentlige og private arealer. Hermed er alle Kommunens grundejere forpligtiget til at bekæmpe kæmpebjørneklo på egne arealer.

Det er vigtigt, at planten bekæmpes på steder med mange planter, men det er også vigtigt, at bekæmpe den enkeltstående plante, da den meget hurtigt vil kunne blive til mange planter.

Indsatsplanen gælder i perioden 2023 til 2029 men evalueres løbende og opdateres ved eventuel ny lovgivning.

Lovgivning omkring bekæmpelse af kæmpebjørneklo

I henhold til "bekendtgørelse nr. 842 af 23. juni 2017 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo", kan kommuner med en vedtaget og offentliggjort indsatsplan, pålægge ejere eller brugere af arealer, hvor der findes kæmpebjørneklo, at bekæmpe planten i overensstemmelse med indsatsplanen.

Hvis indsatsplanens bestemmelser om bekæmpelse ikke overholdes, kan kommunen påbyde den pågældende ejer at foretage bekæmpelsen. Hvis påbuddet ikke efterkommes, kan kommunen foretage bekæmpelsen for ejers eller brugers regning.

Indsatsplanen er udarbejdet med hjemmel i Lov om drift af landbrugsjorder jf. lovbekendtgørelse nr. 103 af 3. februar 2020 samt bekendtgørelse nr. 842 af 23. juni 2017 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo.

Hvis lovgrundlaget for indsatsplanen ændres, kan planen til enhver tid justeres.

Tidsfrister for bekæmpelse

Bekæmpelsen skal gentages og kontrolleres flere gange i løbet af en sæson.

Valg af bekæmpelsesmetode afhænger af bestandens størrelse (se senere).

Bekæmpelse er foretaget effektivt, når ingen planter af kæmpebjørneklo får mulighed for at udvikle og sprede frø det pågældende år.

Der er derfor fastsat følgende frister for bekæmpelse:

Bekæmpelse 1. gang – inden 1. maj

bekæmpelse 2. gang – inden 15. august

Tilsyn med og påbud om bekæmpelse af kæmpebjørneklo

Lemvig Kommune har til enhver tid, adgang til arealer omfattet af indsatsplanen med henblik på gennemførelse af kontrol eller bekæmpelse.

Hvis bekæmpelsen ikke foretages, kan Lemvig Kommune udstede et påbud om, at bekæmpelsen skal foretages inden for 14 dage fra påbuddets modtagelse.

Efterkommes påbuddet ikke kan kommunen lade bekæmpelsen foretage for ejers eller brugers regning.

Påbud vil kunne påklages til Miljøstyrelsen af Landbrug og Fødevarer, samt Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet ved deres hovedorganisationer.

Metoder til bekæmpelse

Når der skal vælges en bekæmpelsesmetode, er valget ofte betinget af flere parametre. Det er derfor nødvendigt først at få et overblik over, hvor stort et areal planten dækker, hvor tæt planterne står, samt hvilke adgangsforhold der er til området.

Der findes to overordnede måder til at bekæmpe kæmpebjørneklo på - enten ved at afbryde energiproduktionen, hvilket typisk gøres ved slåning eller græsning, hvorved planten udpines og går ud efter gentagne behandlinger. En anden metode er at standse næringsstoftransporten mellem roden og de grønne dele, hvilket sker ved rodstikning. Her dør planten således allerede ved det første indgreb.

Hvilken metode der er bedst at anvende, skønnes på stedet i hvert tilfælde, og på visse arealer vil en kombination af flere metoder være mest effektiv. For at få mest muligt ud af indsatsen bør bekæmpelsen startes tidligt i vækstsæsonen og udføres minimum 2 gange om året i adskillige år indtil frøbanken er udtømt og rødderne er døde.

Rodstikning / opgravning

Om foråret kan planterne graves op eller rodstikkes. Da opgravning kan være hårdt arbejde, kan dette med fordel erstattes af rodstikning. Rodstikning sker ved at overskære roden lige under vækstpunktet og helst med en spade med skrå æg. Det anbefales, at roden hugges over mindst 10 cm under jordoverfladen. De afskårne dele trækkes op af jorden og efterlades til udtørring. Dette er en effektiv bekæmpelsesmetode, men den er til gengæld også meget arbejdskrævende. Metoden anbefales derfor kun til arealer med mindre bestande på maks. 200 planter.

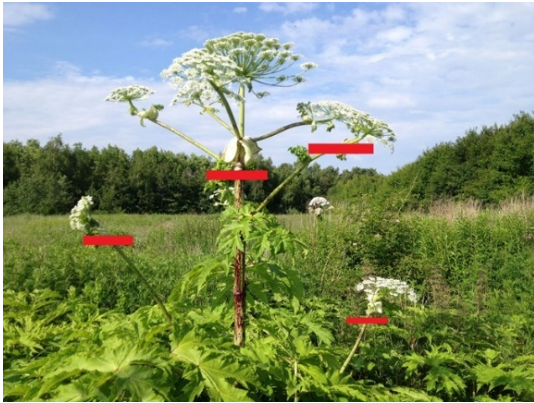
OBS: Lad aldrig en blomsterstand ligge på arealet. Blomsten eftermodner selvom den hugges af og indsatsen er dermed spildt.

Slåning

Kæmpebjørneklo kan ikke tåle at blive slået og findes derfor ikke i græsplæner eller naturområder som afgræsses. Den jævnlige slåning eller græsning holder vegetationen lav og tæt, og derfor indvandre bjørneklo ikke. Bjørneklo kan endvidere slås med le eller maskinelt, hvilket dog kræver en tilbagevendende indsats, da frø i jorden producerer nye planter i op mod en halv snes år. Planterne slås, når de er ca. en halv meter høje, og skal gentages igen samme år, idet rødderne kan sætte sideskud, der senere på året vil kunne producere frø. Når man har slået en plante nogle gange, forhindres at der opbygges næring i plantens rødder og planten "udsultes" for til sidst at dø.

Slåning bør følges op med rodstikning eller endnu en slåning, indtil der ikke længere er bjørneklo på arealet.

Skærmafkapning

Hvis man vil forebygge frøspredning gøres dette ved skærmafkapning. Dette forhindrer dog sjældent frøproduktion pga. plantens store evne til genvækst. Der hvor blomsterstanden er blevet fjernet, dannes der let en ny blomst med leve- og spiredygtige frø. Tidspunktet for afkapningen er afgørende for metodens succes. Den må hverken være for tidlig eller for sent i blomstringsperioden. Metoden er således mest effektiv, når hovedskærmen begynder at blomstre,

og planten har brugt mest energi. Skærmene skal efterfølgende samles ind og destrueres ved afbrænding!

Denne metode kan ikke anbefales på lige fod med slåning og bør kun anvendes i kombination med andre bekæmpelsesmetoder, eller på arealer, hvor der tidligere i sæsonen ikke er foretaget bekæmpelse.

Afgræsning

Græsning er en effektiv bekæmpelsesmetode mod kæmpebjørneklo, og svarer i effekt til slåning. Dyrene fjerner de overjordiske plantedele, hvorved fotosyntesen hæmmes og den næring, der er oplagret i roden tømmes. Det er mest effektivt og bedst for dyrene at sætte dem på græs så tidligt på året som muligt, inden planterne har vokset sig for store.

Får er meget glade for bjørneklo, og visse fåreracer, kan vælte store planter for at æde dem før noget andet. Heste og kvæg spiser også gerne bjørneklo, men de skal sættes til at græsse, inden planterne bliver alt for store. Græsningstrykkel tilpasses arealet, plantetætheden og vækstsæsonen.

De fleste planter dør efter at have været udsat for græsning igennem en sæson.

Afdækning

Velafrænsede bestande i åbent land kan med fordel afdækkes, enten med presenning, ukrudtsdug eller med UV-uigennemtrængeligt plast. Når kæmpebjørneklo dækkes til, visner den ned og afdækning kan i bedste tilfælde udrydde 98-99% af planterne. Metoden er yderst anbefalelsesværdig, da den er meget effektiv, og da der kun er lille kontakt med planten. Året efter ses meget lille overlevelse og næsten ingen fremspiring fra frøbanken.

Billede udlånt af care4nature

Arealet, der afdækkes, bliver helt barjordnet, men fjernes afdækningen i løbet af august måned, vil mange danske planter overleve eller indfinde sig, og ofte vil meget af den omgivende vegetation indfinde sig i løbet af efteråret, således at erosionsrisikoen mindskes.

Afdækning er forbundet med en meget stor overvågningsindsats, idet planterne kan bryde igennem, eller afdækningen kan blæse af. Ligger afdækningen godt i en periode med høj sol, kan man være heldig, at alle planterne under afdækningen er døde i løbet tre-fire måneder.

Jordbehandling

Jordbehandling som fræsning, pløjning og harvning er meget effektive metoder til bekæmpelse af kæmpebjørneklo. Jordbehandling skal foregå tre-fire gange fra april til september. Er der en meget stor frøbank, kan udryddelse vare fem år, men oftest vil jordbehandling over et par år udrydde de fleste bestande.

Inden jordbehandling påbegyndes, skal det sikres, at det er tilladt i det pågældende område, eller at man har dispensation til behandlingen. Således må jordbehandling ikke foregå i naturområder omfattet af naturbeskyttelsesloven, på braklagte marker omfattet af driftsbetingede støtteordninger og i vandløbsbræmmer ved vandløb.

Kemisk bekæmpelse

Pesticider kan være effektivt til bekæmpelse af kæmpebjørneklo i Danmark. Ønsker man at bruge pesticider til bekæmpelse af kæmpebjørneklo anbefales det at starte bekæmpelsen tid-

Figur 3: Planter af bjørneklo der er sprøjtet for sent i forhold til frøspredning

ligt om foråret (marts/april), når planterne er 20-25 cm høje. På dette tidspunkt er det muligt at få adgang til hele bestanden. På dette tidspunkt har planten heller ikke vokset sig over knæhøjde.

Da der kan spire planter efter den første behandling kan det være nødvendigt med endnu en behandling inden udgangen af maj.

Sprøjtning skal ske i tørt og stille vejr, og bør foretages således, at kun bjørnekloplanterne behandles. Spørg forhandler af bekæmpelsesmidlet om hvilken metode til påførsel der skal anvendes.

Hvis kemisk bekæmpelse foretages i erhvervsmæssigt øjemed skal man have et sprøjtecertifikat eller et sprøjtebevis. Har du kun behov for at kunne udbringe sprøjtemidler med en hånd- eller rygsprøjte, kan du nøjes med et hånd- og rygsprøjtecertifikat.

Ved sprøjtning på beskyttede arealer skal man forud for bekæmpelsen indhente dispensation fra den relevante myndighed ift. gældende lovgivning. For eksempel kræver det en forudgående dispensation fra Kommunen at sprøjte på §3-beskyttede arealer.

Vær desuden opmærksom på afstandskrav til bl.a. vandløb, søer, vandindvindingsboringer. Det kan specielt i disse tilfælde være nødvendigt at pensle sprøjtemidlet på planten.

Kemisk bekæmpelse er en løsning, som har nogle uheldige konsekvenser for miljøet og naturen. Den overordnede målsætning i EU er da også at reducere forbruget af pesticider.